

SAZETA WARSZAWSKA

W Sobotę Dnia 2. Grudnia Roku 1786.

Z Warszawy dnia 2. Grudnia. Miecznikostwo Ziemi Sęczyckiej, po postąpieniu JP. Jana Pniewskiego na Podczastwo teyże Ziemi wakujące, JP. Ignacemu Boskiemu Szambelanowi JKMcI jest konferowane.

Z Lublina d. 25. Listopada. Trybunał tuteyszy, Fest S. Elżbiety, iako Jmieni Siostry Pamującego Monarchy Jeymć Pani z Xiążąt Poniatowskich Branickiej, Kasztelanowej Krakowskiej, Hetmanowej W. Kor: z wielką Uroczystością obchodził. Z tey okoliczności, wspaniałe dawali przy kosztownych stołach Uczty, JP. Marszałek Trybunałski, JX. Prezydent tegoż Trybunału, oraz JJ. PP. Ruffocki Krakowski y Troianowski Podlaski Deputaci.

Z Bruxelli d. 3. Listopada. Po zmarłych w Belgium od kilku już lat Zakonnych Opatach, nowi na ich miejsce po wielu Opactwach nie byli wyznaczeni. Teraz postanowiono, iż nominacya pomienionych Opatow nastąpi; ale mówią, że Cesarz Jmć chce na siebie wziąć dozor Ekonomii wszystkich Domów Zakonnych, oraz Administracyą Dochodow Kościelnych, nawet Parafialnych &c.

Z Paryża d. 4. Listopada. Administratorowie Montis Pietatis, doświadczwszy nieraz w swych Magazynach kradzieży, postanowili Regułę taką, iaka się zachowuje w Mennicy; to jest, wszystkich Subal-

ternow, wychodzących z Magazynu, będą ściśle rewidowali; a ustrzegający y pracujący, wchodząc do tegoż Magazynu, muszą odmieniać swe odzienie na Skarbowe, które wychodząc zostawiają w Magazynie, a swoje potym na siebie biorą.

Powzeczne jest tu narzekanie na złą wyprawę skór, do bótow y trzewikow zażywanych. Woda y wilgoć, łatwo przez nie przechodzi; przez co chodzący po błotnistych ulicach, nogi szkodliwą wilgocią zamaczają, y rozmaitych, a tych nie lekkich, y częstokroć śmiertelnych chorob nabywają.

Z *Frankfortu d. 10. Listop.* W za-
przeszłym miesiącu, przyprowadzono do *Sulz* siedmnaśtu *Cyganów* y *Cyganek* z ich dziećmi, o złodzieystwa y łotrówstwa przekonanych. W przeszłym *Maiu*, przyprowadzono dziewięciu z teyże *Bandy*, w ktorey liczy się na czterysta osob. Dwunastu z tychże łotrów, niewidząc dla siebie bezpieczeństwa w *Szwajcarach*, przeprawili się przez jezioro *Konstancyenckie*, y napadłszy śród dnia na *Klasztor Panien Zakonnych* w *Weppach*, nietylko go zrabowali, ale y wielkie nad *Zakonnicami* okrucieństwa wyrządzali.

Z *Brandeburga d. 15. Listo.* *Krol* *Jmć* kazał reparować dawny stół na sprężynach, ieszcze za rozkazem *Krola Fryderyka-Gwilhelma I.* nigdy zrobiony. Za każdym *Daniem*, śród tego stołu spuszcza się na dol; a na jego miejsce, inny w momencie pokazuje się z nowemi

potrawami. Przy tym stole, ni trzeba żadnego lokaja do posługi.

Mówią, o mającym nastąpić *Rozporządzeniu* względem *Zydow* *Lichwiarzow*, ażeby nieważylisę wyciągać większego procentu iak 6. od 100.

Z *Rzymu d. 2. Listop.* Patrzałismy tu na taką *Scenę*, która naytwardsze rozrzewniła serca. *Młody Kawaler Amedei*, wszedł sekretnie w związek *Małżeński* z pewną *Panną*, uczciwie urodzoną, ale niższej kondycyi od siebie; y żyjąc w tym związku przez *Miesiący 11.* miał już z nią *corkę*. Gdy się to wyiawiło, wzięty jest do więzienia y osadzony w *Zamku S. Aniola*; gdzie iednakże osadzony, wszelkimi sposobami starał się, ażeby to jego *Małżeństwo*, było potwierdzone, lecz niemógł tego uprosić, y koniecznie to *Małżeństwo* chciano kassować. *Nieszczęśliwa Oblubienica*, widząc iż dla niey tyle cierpi iey *Oblubieniec*, uczyniła ofiarę swey przyiaźni y swego szczęścia dla niegoż, ogłaszaiąc się pierwsza, iż zezwala na skassowanie związku swojego *Małżeńskiego*. Uczyniwszy ten *Akt Heroiczny*, napisała o tym bilet iak natkliwszy do swego *oblubienca*, upewniając go przy końcu, że lubo zezwoliła na ten *Rozwód*, nigdy ona iednak niedożyje tego *frogiego* rozłączenia się z tym, nad ktorego, nic niemiała milszego na świecie. Jakoż tak się y stało. W *straszliwej konwulsyie* wpadłszy, *czwartego*

dnia skoła. Po iey śmierci, puszczony iest zaraz na wolność Oblubieniec.

Drugi przypadek, cale pierwszemu przeciwny, tu także przytrafił się. Młody Xiążę *de Rignano*, zakochawszy się w pewney Pannie, y żywszy z nią sekretnie przez krotki barzo czas, naostatek odrzucił się, y niechciał z nią żenić się. Wzięto go do tegoż Więzienia Zamku *S. Aniola*, przymuszając ażeby ją koniecznie poiął za Małżonkę. Tych przeciwnych przypadkow, musiały też być przeciwnie przyczyny.

Z Turek d. 24. Paździer: Doszła iuż y do *Stambulu* nowina, o ciężkiej utarczce między *Legshiers*, albo obywatelami *Kaukazu*, y między *Georgianami*, zostającemi pod protekcyą Dworu *Rossyjskiego*. Y za pewną rzecz twierdzą, że pewny Gubernator w *Georgii*, stara się przez medyacyą ułatwić te spory między obygm Narodami. *Legshiers* żądaią, ażeby *Georgianie* dawną swą formę Rządu przyjęli; ci zaś tego uczynić niechcą y pragną być pod protekcyą *Rossyi*. Schraniają się tamci na gory, gdzieby regularne wojsko przystąpić niemogło, y maią w potrzebie dla siebie sukurs od swych sprzymierzonych w *Wielkiej Tartary*; ale ta *Wielka Tartarya* barzo iest mała, przeciwko protekcyi *Wielkiej Katarzyny*.

Z Madrytu d. 22. Paźdz: Pokoy z *Algierem*, kosztuie Koronie *Hiszpańskiej* na 2. *Milliony Piastrów*. Nowa też ugoda, ktora ma stanąć z *Beyem*

de Mascara, niemalą summę z *Skarbu Hiszpańskiego* wyprowadzi.

Z Peterzburga d. 51. Paździer: Dzień 25. tego miesiąca, iako roczny Urodzin *W. Xiężney Jeymci Maryi Feodorowny*, z wielką Galą u Dworu był obchodzony.

W *Moskwie, Nowogrodzie y Twerze*, dnia 3. tego miesiąca, przy najwyższym oświadczeniu życzliwości ludu dla *Niesmiertelney Katarzyny*, było otwarcie powszechney dla wszystkich Szkoły. Pierwszego zaraz dnia dostawiono do Szkół dzieci w *Moskwie* 137. w *Nowogrodzie* 166. w *Twerze* 128. Aktualny *Konfylarz P. A. Dimidow*, za zezwoleniem *Imperatorowey Jeymci*, dla Szkoły powszechney w *Moskwie* darował 5,000. *Rublow*. A *Twerska Szlachta*, na utrzymywanie tameczney także Szkoły, pierwszego zaraz dnia, uczyniła między sobą składkę, ktora wynosiła do 27,398. *Rublow*.

Z Wiednia d. 12. Listop: Dzień 5. tego miesiąca, iako dzień *Ordeu S. Stefana*, uroczyście tu był obchodzony. Cesarz *Jmc* iadł obiad publicznie pod baldakinem, a *Kawalerowie Orderu* u osobnych stołów byli czestowani.

Na terażnieyszym iarmarku, barzo wielu pokazałofię zagranicznych *Xięgarzow*, właśnie iak gdyby nam brakło makulatur po naszych *Drukarniach*.

Kassyer Groppenberger, ktory przedtrzema kwartałami uczyniwszy

złkódę w Skarbie na 150,000, Złł: był uciekł; w *Aufzpurgu* teraz odkryty został, y jest przyprówdzony okuty do *Wiednia*.

Cesarz Jmć wydał Ordynacyą, ażeby w dziedzicznym jego Państwie, Duchowni byli naznaczani Kommissarze do Szkół Normalnych. Każdy z tych Kommissarzow ma mieć 600. Złł: roczney pensyi, y osobno 150. Złł: na expens podrózną podczas wizyt.

Z Lowanium d. 10. Listop: Edykt Cesarza Jmci, względem ufundowania *Seminarium Generalnego* w Akademii *Lowañskiej*, y *Filialnego Seminarium Luxemburskiego*, dla Uczniow *Teologii*, od tych słow zaczyna się:

„JOZEF &c: Uszczęśliwienie poddanych naszych, o które bez przestanku staramy się, wyciąga po nas, ażebyśmy uczynili sposób do poprawy coraz barziej szerzący się zepsutości obyczajów, który ten jest jeden z naypryncypalnieyszych dla Religii y Stanu nader fatalnych skutkow, iż za prawidło y fundament swoich postępkow, kładnie własną samego siebie y swych partykularnych pożytkow miłość, zamiast owej powszechney ku wszystkim *Chrześcijańskiej miłości*, na czele przykazań *Świętej Religii* nam podaney, a ta przecie, jest prawdziwym źródłem uszczęśliwienia, nietylko całego ludzkiego Towarzystwa, ale y każdego w szczegulności człowieka.

Ufiliowanie Duchowieństwa w Naszych Prowincyach w *Belgium*, mianowicie mającego obowiązek starania o powierzonych sobie Duszach, iuż teraz niemogące położyć tamy tak wielkiemu złemu, barziej ieszcze za czalem nie ma rady, gdy złe barziej ieszcze na-

turalnie wzmoże się, y gdy trudno będzie tę nawet młodzież, która do Stanu Duchownego jest przeznaczona, od powszecznego złych obyczajow zarazy zachować y obronić. Czuiemy się więc obowiązani zacząć naprzód od tego, ażebyśmy dla Duchowieństwa założyli powszechnie niby gniazdo, z ktoregoby wychodzili uczniowie &c: „

Ustaw tych dwóch Seminarior, ta jest treść krótka:

I. Wszyscy Duchowieństwa Świeckiego uczniowie *Teologii*, y wszyscy mający powołanie do Zakonow, mają się zgromadzić do tych Seminariorow.

II. Zaden Kleryk święcenia większego (*Ordines Maiores*) nie weźmie, aż w jednym z tych Seminariorow, odbędzie Kurs Nauk przez lat pięć.

III. Z tey przyczyny, wszystkie *Seminarya Dyceczalne*, będą skassowane, albo raczey obrocone w *Seminarya Kapłańskie*; do których, Uczniowie Powszechnego, lub Filialnego Seminarium, zakończywszy tam swe Nauki (chyba że który z nich wstąpi do Zakonu) będą przeniesieni, ażeby pod dozorem swych Biskupow, wkładali się praktycznie w prace Apostolskie, y zdatnemi czynili się do urzędow tych, do których przywiązane jest staranie o Duszach. Na te *Seminarya Kapłańskie*, dawniey *Dyceczalne*, dadzą się Przepisy, poradziwszy się naprzód Biskupow.

Reszta w Suplemencie.

S U P L E M E N T

D O S A Z E S Y W A R S Z A W S K I E Y

W Sobotę Dnia 2. Grudnia R. 1786.

Reszta treści Edyktu Cesarzkiego.

IV. Osoby do Zakonow przyjęte, y naprzod posłane do Ustanowionych Seminarjow, zakończywszy Nauki, powroczą do swych Kłasztorow, jeśli będą trwały w swym powołaniu. O czym będzie jeszcze niżej.

V. Od dnia 1. Listopada, Nauka *Teologiczna*, w tych tylko dwóch Seminarjach będzie dawana; a po wszystkich Kłasztorach, Kongregacyach, y innych jakichkolwiek miejscach (rownie iak y nauka *Filozoficzna*) jest zakazana.

VI. Zadnego niegodzi się odtąd przyjmować do Habitu Zakonnego (chyba za braciżka) aż naprzod odbędzie Kurs Nauk w tychże Seminarjach.

VII. Wchodzący do tych Seminarjow, powinien iuż mieć Mniejsze Święcenia (*Minores Ordines*) y zalecenie od swego Biskopa, oraz dokładne świadectwo o swych dobrych obyczaiach.

VIII. Przełożeni Zakonni, tak powinni do swych Seminarjow oddawać przyjętych do swego Zakonu Klerykow, że wprzod powinni ciż Klerycy zakończyć w tychże Seminarjach Nauki, a potym zacząć w Kłasztorze Nowicyat.

IX. Gdzie są dawno ufundowane Bursy, y inne Zgromadzenia na Nauki *Teologiczne*, ztamtąd posyłać Uczniow do nowych teraz Seminarjow, trzeba też posyłać y zapłatę za nich z tychże dawnych Funduszow.

X. Collegia Fundowane w Akademii *Lowańskiej* dla uczniow obcych czyli Cudzoziemcow; także Seminarja tych naszych Biskupow, ktorzy mają Juryzdykcyą za granicą, wolne są od tey Ustawy, y mogą tam Nauki swe odprawować, ale to tylko dla uczniow obcych, czyli Cudzoziemcow; z ktorych żaden, niebędzie mógł nigdy w *Belgium* otrzymać *Beneficium Curatum*.

XI. Wszyscy Uczniowie w Seminarjum Generalnym y Filialnym, będą iednostaynie ubrani. To jest: Sutanna czarna, z płaszczem krotkim, u ktorego kołnierz y oblamowanie wierzchnie będzie koloru fioletowego.

XII. Opactwa y inne Domy Zakonne, Fundacye swe dostateczne mające, będą płaciły do Seminarjow za swych Uczniow. Za Zakonników zaś z kweſty żyjących, lub dostatecznego Fundulzu niemających, *Kassa Religii* płacić będzie.

XIII. Ci, ktorzy już przed tą Ustawą zakończyli swoje Nauki po rozmaitych Seminarjach, Collegiach, y Klasztorach; mogą być przypuszczeni do Wyższego Święcenia, nawet y na Kapłaństwo. Z tym wszystkim, takie osoby z Duchowieństwa Swieckiego, jeśli chcą mieć potym Beneficja *Curata*, dla nauczania się *Teologii Pasterskiej*, muszą poyść do nowego Seminarjum na Rok ieden; lub mają zostać w Seminarjum Dyecezalnym, żeby potym byli przeniesieni do *Seminaryow Kapłańskich*, gdy te będą ustanowione y otworzone.

XIV. Uczniowie Duchowieństwa Swieckiego, ktorzy niekończyli ieszcze swych Nauk, choćby już byli Kapłanami, muszą te kończyć w nowych Seminarjach; gdzie tyle im lat umnieyszą, ile strawili już (pilnie y pożytecznie) w innych Seminarjach lub Collegiach.

XV. Zakonni Uczniowie, ktorzy nie dokończyli ieszcze swych Nauk, jeśli są z Prowincyi *Luxemburskiej*, muszą być posłani do *Luxemburgu*; z ianych zaś wszystkich Prowincyi *Belgickich*, poszłają się do *Lowanium*; ażeby dokończyli Kursu swych Nauk. Iak pierwsi, tak y drudzy ciż uczący się Zakonnicy, niebędą mieszkać w pomienionych nowych Seminarjach, ale w swoiego, lub innego iakiego Zakonu Klasztorach; o czym umowią się ich Przełożeni z pomienionemi Klasztorami. Mieszkać zaś w umowionych Klasztorach, obowiązani będą chodzić na Publiczne Lekcyje do nowo-ustanowionych Seminarjow.

Koniec.

W tych nowych Seminarjach, jest Professor *Teologii Moralney*. Professor pierwszey części *Teologii Dogmatycznej*. Professor drugiey klasy *Teologii Dogmatycznej*. Professor *Teologii Pasterskiej* w ięzyku *Łacińskim*. Professor *Teologii Pasterskiej* w ięzykach *Francuskim* y *Flamańskim*. Professor *Pisma Świętego* co do *Starego Testamentu*, y razem ięzyka *Hebrayckiego*. Professor *Pisma Świętego* co do *Nowego Testamentu* y razem ięzyka *Greckiego*. Professor *Historyi Kościelney*.

Każdy z Professorow, ma Pensyi roczney Tyliąc *Złotych Niemieckich*; a Dyrektorom *Quatuor Facultatum*, naznaczona jest roczna Pensya po trzy Tyliące *Złotych Niemieckich*.

Wszyscy ci nowi Professorowie, nim będą pewni zawsze tego swego Urzędu, mają odprawić Nowicyat przez dwa lata; przez który przeciąg czasu, obowiązani są Dyrektorowie chodzić na tychże Professorów Lekcye, y uważać nawet, iakie są pomienio nych Professorów obyczaje &c.

Z *Krasnegostawu* dnia 25. *Listop.*: W dzień doroczny Koronacyi Najjaśniejszego Pana, przy zgromadzeniu Duchowienstwa y Obywatelów, była Wotywa w Katedrze *Chelmskiej* śpiewana przez *JX. Lenczowskiego Suffr.*: *Lubelskiego* Kustosza Katedralnego *Chelmskiego*, y intonowane *Te Deum laudamus*, podczas ktorego, ognia dawał Garnizon tu stojący. Po Nabożeństwie, *JX. Suffr.*: *Lubelski* dawał wspaniały obiad, gdzie przy spełnianiu zdrowia Najjaśniejszego Pana, ponowione było od tegoż Garnizonu dawanie ognia.

Z *Paryża* d. 11. *Listopa.* Nieprześcią tu mówić o Aliansie *offensive* y *defensive* między Dworem *Wiedeńskim* y *Berlińskim* mającym się zawrzeć, a podobno już y zawartym. Tym sposobem, planta ułożona w *Wersalu* między Xiążęciem *Henrykiem Pruskim*, y między naszym Ministerium *Francuskim*, całe pomieszają się. Politycy tuteysi (którzy iednak często mylą się) mówią, że koniec tego Aliansu, jest zamiana *Bawaryi*, y powiększenie proporcjonalne Państw obu pomienionych Monarchów. Jeśli *Francya* będzie się tym zamiysłem opierała orężem, niezadługo woyna wyniknie.

Arendarze Generalni *Francuscy*, czyli *Fermiers-Generaux*, uczyniwszy umowę z *Papieżem*, zaczęli w Hrabstwach *Awenionkim* y *Wenesińskim* wprowadzać Generalną Arzędę *Francuskim* sposobem. Z tey niezwyeczayney w tamecznych kraiach odmiany, powstał bunt w *Awenionie*, do czego naybarziej dał przyczynę ustanowiony Kabak na Sol. Dano zatym rozkaz żołnierzom *Francuskim*, po bliskich Fortecach Garnizonem stojącym, ażeby do pomienionego Miasta ściągali, dla poskromienia buntowników.

Vice-Comes d'Uferre, za długi na rozwiązłe swe życie zaciągnięne, osadzony dawniey w więzieniu Opactwa *S. Germana*, chciał sobie kilka razy życie z rozpaczy odebrać; zaczęm litując się nad nim Wierzycciele; małą zapłatą kontentowali się, y z więzienia go uwolnili. Puszczony na wolność, zaraz powrócił do swojego rozpuśtnego życia, y powadziwszy się o iedną Metresę, wyzwany był na pojedynnek od podobnego sobie co do obyczajów Kawalera *de Grinville*. Gdy na wyznaczony plac niewyszedł, Adwerfarz przyszedł do iego stancyi, przymusił go tamże do pojedynkowania na szpady. Fatalna ta Scena odprawiła się przy bramie wiezney. *Vice-Comes* pchnięty w samo serce, na miejscu padł trupem; a Adwerfarz ciężko raniony został.

Wzięto zaboycę do więzienia; ale ponieśakiem czasie, naleziono go tam bez duszy. Mowią że sam sobie truciznę zadał.

Z Lizbony d. 17. Paźdz: Dwor dnia 20. powroci z *Caldas*, ale wprzod przed powrotem Krolowa Jeymé zwiedzi w tamecznych okolicach będące Kłasztery y szklaną Fabrykę w *Lena*, która ze wszytkich tu założonych Manufaktur, naylepiey się udała. Minister *Francuski* Margraff *de Bombelles*, codziennie tu iest spodziewany.

Z Hamburga d. 17. Listop: Nieznośne zimna przy zachodnim wietrze tu nieustają. Teraźnieysza, ani *Francuska*, ani *Holenderska*, nieprzyšla poczta.

Z Paryża d. 6. Listop: Margraff *d'Anspach*, przed kilka dniami tu przybył. Mieszka on w Pałacu *Jffsi* przyległym do *Paryża*, który kupił przed rokiem.

Wyšla teraz w sukniach nowa moda *Caracos a l'innocence*, albo *a la Cauchoise*, ktorey w teraźnieyszey iestieni mocno tu zażywaią. Ta moda iest wprowadzona z okazji kryminalnego Processu, y szczęśliwego wyratowania od śmierci owey niewinney dziewczyny *Salmon*, a teraźnieyszey iuż *Madame Cauchois* która, iak wiadomo, była przedtym kucharką, y niewinnie oskarżoną została o otrucie swoich *Panow*; lecz za staraniem swego Adwokata *JP. de Cauchois* wyratowana od śmierci została, y za mąż za tegoż Adwokata teraz poszła, po wytrzymanych dwa razy torturach w więzieniu. Damy modne noszą teraz *Caracos* zupełnie tey formy, kroui, y długości, iakiey był kaftanik owey kucharki, z wyłogami, z podwoynemi guzikami, y stojącym kołnierzem. Istne kucharki; ale modne.

DONIESIENIE Z WARSZAWY DNIA 2. GRUD: R. 1786.

W przeszłą Sobotę w nocy, podczas wszczętego ognia na *Alexandryi*, zginął zegarek złoty kieszonkowy *Paryski*, z łańcużkiem z ciągnionego złota splecionym, przy którym było kluczykow dwa złotych y pieczętka z cyfrą *J. S.* Zginęła oraz w tym samym czasie kieszka z szwama iedwabna, podnoszona, koloru zielonego z różowym, w ktorey było kilka Czerw: Zit. Złotem, y monetami: kilkanaście. Ktoby więc te rzeczy znalazł, niech się uda do Murgrabiego Pałacu *JP. Dłuskiego* Podkomorzego *Lubel:* na *Alexandryi* po przyzwoitą nadrodek.

JP. Rożyński Sekretarz *JKMci* wydawszy in Junio w R. 1776. różney wielkości wexle, powierzy one pewney osobie dla przenegocjowania, koncem zakończenia względem skontraktowanej wtedy wsi *Gluchowka* w *Ruśkim*. Lecz taż osoba swey negocjacyi skutek odwlekłszy, w kilka miesięcy razem z wexłami z *Warszawy*, y iak słychać było za granicę wyjechała, y dotąd czyli żyje y gdzie, żadney o sobie wiadomości niedawała. *JP. Rożyński* zatym waluty za wexle swe nieodebrałszy, gdy się dowiedział iż existują, manifestował się obzernie w *Grodzie Warszawskim* przeciwko ważności tychże wexłow zatrzymanych y przeciwko osobie ich zażyzynującey, a stoluając się do Manifestu swego ostrzega o tym Publicm.